

בס"ד, ערב ש"ק לסדר "והוצאתי אתכם", וארא תשפ"ה

"שלם והוא יסע"

(פ"ד ממלוה הלכה ב') היא, שאין להתיר איסור לפני עור, אם ישראל אחר יהיה המכשיל² !

כיון שהוא לא מיהר, הוא נשאר במקומו וניצל את הזמן לשמיעת שיעור.

בשיעור סופר אודות אדם היוצא ממקום עבודתו ובמקום העבודה ישארו עתה איש ואשה ונמצא שביציאתו הם עוברים על איסור 'יחוד' – האם עליו להישאר במשרד עד צאתם ? והעלה הרב: "דהרי בסך הכל יוצא הוא לפי תומו לביתו לאחר גמר עבודתו ואין כאן שום מעשה ופעולה עבור האיסור כלל, וזה אפילו פחות מנעילת דלת לפי תומו שיש בבית שם צבי הניצוד דהתם עושה הוא עכ"פ מעשה נעילה" (שו"ת אמרי מאיר ח"ב אבהע"ז קי"א ועי"ש לגבי גרמא ולגבי ירידה מאוטובוס כה"ג, ומסקנתו שאין למחות במקילים)."

בשומעו את הדברים הוא השליך למצבו והחל בנסיעה כאשר מאחוריו הרכב הנוסף. הוא התקרב למחסום ושם יש אפשרות להתקשר למוקד והוא התקשר ופירט את המצב. המוקדן ענה לו שזו בעיה מוכרת, ובתחשיב מחיר החניה ששילמת, כבר הוסיפו למחיר את ההפסד מהגזלנים – ואתה יכול ליסוע... (הערה: זה לא בהכרח מתיר להיות מהגזלנים!).

הוא שילם עבור החניה בעמדת התשלום, ושם לב שרכב נעצר סמוך למחסום היציאה, הוא הבין שכוונת בעל הרכב, לנצל את פתיחת המחסום עבורו ולצאת מהחניון בלי לשלם.

הוא שקל לצאת מהרכב להוכיח אותו שלא יעבור על איסור גזל¹, אולם אשתו הזהירה אותו שאדם שכזה יכול להיות מסוכן, ובמקום סכנה אין מצות תוכחה (עיין יו"ד קנ"ז א').

הוא שקל להציע לו שהוא ישלם עבורו, אולם הדבר היה נראה לו לא הגיוני. ומה עוד שכתב הרמ"א (יו"ד של"ד מח): "אף על פי שחייב אדם למחות בעוברי עבירה, וכל מי שאינו מוחה, ובידו למחות, נתפס באותו עון, מכל מקום אין אדם חייב להוציא ממונו על זה" (ועי"ע פת"ש יו"ד קנ"ז ס"ק ה').

הוא החל בנסיעה איטיות לעבר המחסום, אולם הוא הבין שכאן המקרה חמור יותר ממקרה רגיל של 'תוכחה', כיון שעכשיו הוא זה שמאפשר לעברין לגזול. הוא עצר את הרכב – וכמובן בעל הרכב שמאחוריו נעצר אף הוא במרחק מה ממנו.

אחד מנוסעי הרכב אמר לו: "אתה יכול ליסוע, אם אתה לא 'תכשיל' אותו, הוא יצמד לרכב אחר ויצא". אולם הוא לא קיבל את טענתו, כיון ששיטת המשל"מ

² עיין 'דואה דרך האמת' – יסוד ג' עמ' ט').

¹ יש לדון הן מצידו של העברין שלא יכשל בעבירה והן מצידו של בעל החניון שלא יפסיד ולהציל עשוק מיד עושקו.